

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

8. března 2011 *

Ve věci C-34/09,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Tribunal du travail de Bruxelles (Belgie) ze dne 19. prosince 2008, došlým Soudnímu dvoru dne 26. ledna 2009, v řízení

Gerardo Ruiz Zambrano

proti

Office national de l'emploi (ONEm),

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues (zpravodaj), K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, předsedové senátů, A. Rosas, M. Ilešič, J. Malenovský, U. Lohmus, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen a M. Berger, soudci,

* Jednací jazyk: francouzština.

generální advokátka: E. Sharpston,
vedoucí soudní kanceláře: R. Şereş, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 26. ledna 2010,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za G. Ruiz Zambrana P. Robertem, avocat,
- za belgickou vládu C. Pochet, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s F. Motulskym a K. de Haesem, avocats,
- za dánskou vládu B. Weis Fogh, jako zmocněnkyní,
- za německou vládu M. Lummou a N. Graf Vitzthumem, jako zmocněnci,
- za Irsko D. O'Haganem, jako zmocněncem, ve spolupráci s D. Conlan Smythem, barrister,
- za řeckou vládu S. Vodina, T. Papadopoulou a M. Michelogiannaki, jako zmocněnkyněmi,
- za francouzskou vládu A. Czubinski, jako zmocněnkyní,

- za nizozemskou vládu C. Wissels, M. de Gravem a J. Langerem, jako zmocněnci,

- za rakouskou vládu E. Riedlem, jako zmocněncem,

- za polskou vládu M. Dowgielewiczem, poté M. Szpunarem, jako zmocněnci,

- za Evropskou komisi D. Maidani a M. Wilderspinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 30. září 2010,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 12 ES, 17 ES a 18 ES, jakož i článků 21, 24 a 34 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „listina základních práv“).

- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi G. Ruiz Zambranem, kolumbijským státním příslušníkem, a Office national de l'emploi (ONEm) (Národní úřad práce) ve věci zamítnutí nároku žalobce v původním řízení na podporu v nezaměstnanosti na základě belgických právních předpisů ze strany ONEm.

Právní rámec

Právo Unie

- 3 Článek 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. L 158, s. 77 a – opravy – Úř. věst. 2004, L 229, s. 35 a Úř. věst. 2005, L 197, s. 34), stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na všechny občany Unie, kteří se stěhují do jiného členského státu, než jehož jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě pobývají, a na jejich rodinné příslušníky ve smyslu čl. 2 bodu 2, kteří je doprovázejí nebo následují.“

Vnitrostátní právo

Zákon o belgickém státním občanství

- 4 Podle článku 10 prvního pododstavce Code de la nationalité belge (*Moniteur belge* ze dne 12. července 1984, s. 10095), ve znění platném v době rozhodné z hlediska skutečností původního sporu (dále jen „zákon o belgickém státním občanství“):

„Dítě narozené v Belgii, které by v jakémkoli okamžiku před dovršením věku osmnácti let nebo před prohlášením za zletilé před dovršením tohoto věku bylo osobou bez státní příslušnosti, kdyby nemělo belgickou státní příslušnost, je belgickým občanem.“

Královská vyhláška ze dne 25. listopadu 1991

- 5 Článek 30 první pododstavec královské vyhlášky ze dne 25. listopadu 1991 o právní úpravě nezaměstnanosti (*Moniteur belge* ze dne 31. prosince 1991, s. 29888) stanoví:

„Nárok na podporu v nezaměstnanosti vzniká pracovníku zaměstnanému na plný úvazek, jehož doba předchozího zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti odpovídá níže uvedenému počtu pracovních dnů:

[...]

2° 468 za období 27 měsíců přecházejících žádosti o [podporu v nezaměstnanosti], je-li starší 36 let a mladší 50 let;

[...]"

6 Článek 43 odst.1 téže královské vyhlášky stanoví:

„Aniž jsou dotčena předchozí ustanovení, pracovníci cizí státní příslušnosti nebo bez státní příslušnosti mají nárok na podporu v nezaměstnanosti, splňují-li podmínky stanovené právními předpisy týkajícími se cizinců a zaměstnávání pracovníků cizí státní příslušnosti.

Práce vykonaná v Belgii se zohlední pouze tehdy, byla-li vykonána v souladu s právními předpisy týkajícími se zaměstnávání pracovníků cizí státní příslušnosti.

[...]"

7 Podle čl. 69 odst. 1 této královské vyhlášky:

„Pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti musí nezaměstnaná osoba cizí státní příslušnosti nebo bez státní příslušnosti splňovat podmínky stanovené právními předpisy týkajícími se cizinců a zaměstnávání pracovníků cizí státní příslušnosti.“

Legislativní nařízení ze dne 28. prosince 1944

- 8 Článek 7 odst. 14 legislativního nařízení ze dne 28. prosince 1944 o sociálním zabezpečení pracovníků (*Moniteur belge* ze dne 30. prosince 1944), vložený do uvedeného nařízení programovým zákonem ze dne 2. srpna 2002 (*Moniteur belge* ze dne 29. srpna 2002, s. 38408), zní následovně:

„Pracovník cizí státní příslušnosti nebo bez státní příslušnosti má nárok na podporu v nezaměstnanosti pouze tehdy, když v době podání žádosti o podporu splňuje podmínky stanovené právními předpisy týkajícími se pobytu a zaměstnávání pracovníků cizí státní příslušnosti.

Práce vykonaná v Belgii pracovníkem cizí státní příslušnosti nebo bez státní příslušnosti se pro účely splnění podmínky doby předchozího zaměstnání zohlední pouze tehdy, byla-li vykonána v souladu s právními předpisy týkajícími se zaměstnávání pracovníků cizí státní příslušnosti.

[...]“

Zákon ze dne 30. dubna 1999

- 9 Článek 4 odst. 1 zákona ze dne 30. dubna 1999 o zaměstnávání cizinců (*Moniteur belge* ze dne 21. května 1999, s. 17800) stanoví:

„Zaměstnavatel, který hodlá zaměstnat pracovníka cizí státní příslušnosti, musí od příslušného orgánu předem získat provolení k zaměstnání.

Zaměstnavatel může využívat služeb tohoto pracovníka pouze v mezích stanovených tímto povolením.

Král se může odchýlit od prvního pododstavce v případech, které vymezi.“

10 Podle článku 7 uvedeného zákona:

„Král může vyhláškou projednanou Radou ministrů zprostit kategorie pracovníků cizí státní příslušnosti, které určí, povinnosti získat pracovní povolení.

Zaměstnavatelé pracovníků cizí státní příslušnosti uvedených v předchozím pododstavci jsou zproštěni povinnosti získat povolení k zaměstnání.“

Královská vyhláška ze dne 9. června 1999

11 Článek 2 odst. 2 královské vyhlášky ze dne 9. června 1999, kterou se provádí zákon ze dne 30. dubna 1999 o zaměstnávání cizinců (*Moniteur belge* ze dne 26. června 1999, s. 24162), stanoví:

„Povinnosti získat pracovní povolení jsou zproštěni:

[...]

- 2° manžel či manželka belgického státního příslušníka a za podmínky, že se s jedním z manželů usadili nebo se s ním usadí:
- a) příbuzní v přímé sestupné linii mladší 21 let nebo vyživovaní příbuzní v přímé sestupné linii belgického státního příslušníka nebo jeho manžela či manželky;
 - b) příbuzní v přímé vzestupné linii belgického státního příslušníka nebo jeho manžela či manželky, kteří jsou na ně odkázáni výživou;
 - c) manžel či manželka osob uvedených pod písmeny a) a b);

[...]

Zákon ze dne 15. prosince 1980

- ¹² Článek 9 zákona ze dne 15. prosince 1980 o vstupu na území, pobytu, usazení a ukončení pobytu cizinců (*Moniteur belge* ze dne 31. prosince 1980, s. 14584), ve znění použitelném ve věci v původním řízení (dále jen „zákon ze dne 15. prosince 1980“), stanoví:

„Ke vzniku práva na pobyt na území Belgického království po uplynutí doby stanovené v článku 6 musí cizí státní příslušník, na kterého se nevztahuje některý z případů uvedených v článku 10, získat povolení od ministra nebo jím pověřené osoby.

Nestanoví-li mezinárodní smlouva, zákon nebo královská vyhláška jinak, toto povolení si musí cizinec vyžádat u belgického diplomatického nebo konzulárního úřadu příslušného podle místa svého bydliště nebo pobytu v zahraničí.

Toto povolení si cizinec může za výjimečných okolností vyžádat u starosty místa pobytu, který jej předá ministroví nebo jím pověřené osobě. V takovémto případě bude vydáno v Belgii.“

13 Článek 40 téhož zákona stanoví:

„§ 1. Aniž jsou dotčena ustanovení obsažená v nařízeních Rady [Evropské unie] a Komise Evropských společenství a příznivější ustanovení, kterých se cizí státní příslušník ES může dovolávat, uplatní se na něj níže uvedená ustanovení.

„§ 2. Pro účely použití tohoto zákona se cizím státním příslušníkem ES rozumí státní příslušník členského státu Evropských společenství, který pobývá v Království nebo do něj cestuje a

1° který je zde zaměstnán nebo vykonává samostatnou výdělečnou činnost, nebo zde plánuje vykonávat zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost nebo

2° který je zde nebo zde plánuje být příjemcem služeb nebo

3° který zde má nebo plánuje mít právo pobytu nebo

- 4° který zde má nebo plánuje mít právo pobytu poté, co přestal vykonávat výdělečnou činnost ve Společenství, nebo
- 5° jehož hlavním účelem pobytu zde je odborné vzdělávání ve schváleném vzdělávacím zařízení nebo
- 6° který nepatří do žádné kategorie uvedené výše v 1° až 5°.

§ 3. S výjimkou opačných ustanovení tohoto zákona jsou za cizího státního příslušníka ES podle § 2 odst. 1°, 2° a 3° rovněž považovány bez ohledu na svou státní příslušnost následující osoby, usadily-li se nebo usadí-li se společně s cizím státním příslušníkem.

- 1° jeho manžel nebo manželka;
- 2° jeho příbuzní v přímé sestupné linii nebo příbuzní v přímé sestupné linii jeho manžela nebo manželky mladší 21 let nebo jimi vyživovaní;
- 3° jeho příbuzní v přímé vzestupné linii nebo příbuzní v přímé vzestupné linii jeho manžela nebo manželky, kteří jsou na ně odkázáni výživou;
- 4° manžel nebo manželka osob uvedených v odstavcích 2° a 3°.

§ 4. S výjimkou opačných ustanovení tohoto zákona jsou za cizího státního

příslušníka ES podle § 2 odst. 4° a 6° považovány bez ohledu na svou státní příslušnost následující osoby, usadily-li se nebo usadí-li se společně s cizím státním příslušníkem:

- 1° jeho manžel nebo manželka;
- 2° jeho příbuzní v přímé sestupné linii nebo příbuzní v přímé sestupné linii jeho manžela či manželky, kteří jsou na ně odkázáni výživou;
- 3° jeho příbuzní v přímé vzestupné linii nebo příbuzní v přímé vzestupné linii jeho manžela či manželky, kteří jsou na ně odkázáni výživou;
- 4° manžel nebo manželka osob uvedených v odstavcích 2° a 3°.

§ 5. S výjimkou opačných ustanovení tohoto zákona jsou za cizího státního příslušníka ES podle § 2 odst. 5 považovány bez ohledu na svou státní příslušnost manžel nebo manželka cizího státního příslušníka ES a jejich děti nebo děti manžela nebo manželky, které jsou na ně odkázány výživou, usadili-li se nebo usadí-li se s cizím státním příslušníkem ES.

§ 6. Za cizího státního příslušníka ES jsou rovněž považováni manžel nebo manželka belgického státního příslušníka, kteří se s ním usadili nebo se usadí, jakož i jejich příbuzní v přímé sestupné linii mladší 21 let, nebo kteří jsou na ně odkázáni výživou, jejich příbuzní v přímé vzestupné linii, kteří jsou na ně odkázáni výživou, a manžel nebo manželka těchto příbuzných v přímé linii sestupné nebo vzestupné, kteří se s nimi usadili nebo se s nimi usadí.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- ¹⁴ G. Ruiz Zambrano požádal dne 14. dubna 1999 o azyl v Belgii, na jejíž území vstoupil s vízem vystaveným belgickým velvyslanectvím v Bogotě (Kolumbie). V únoru 2000 jeho manželka, která je též kolumbijskou státní občankou, rovněž požádala o přiznání statutu uprchlíka v tomto členském státě.

- 15 Rozhodnutím ze dne 11. září 2000 belgické orgány odmítly vyhovět jejich žádostem, avšak k příkazu k opuštění území připojily ustanovení o nenavrácení do Kolumbie vzhledem k občanské válce panující v této zemi.
- 16 G. Ruiz Zambrano podal dne 20. října 2000 žádost o legalizaci svého pobytu na základě čl. 9 třetího pododstavce zákona ze dne 15. prosince 1980. Ve své žádosti se dovolával absolutní nemožnosti návratu do Kolumbie a extrémního zhoršení situace v této zemi, přičemž mimoto zdůrazňoval své úsilí o začlenění se do belgické společnosti, osvojení si francouzského jazyka a vzdělávání svého dítěte v mateřské škole vedle rizika, že by v případě návratu do Kolumbie u něj opětovně propukl značný posttraumatický syndrom, který utrpěl v roce 1999 následkem týdenního únosu svého tehdy tříletého dítěte.
- 17 Rozhodnutím ze dne 8. srpna 2001 byla uvedená žádost zamítnuta. Toto rozhodnutí bylo napadeno žalobou na neplatnost a návrhem na odklad vykonatelnosti u Conseil d'État (správní soud), který návrh na odklad vykonatelnosti zamítl rozsudkem ze dne 22. května 2003.
- 18 Od 18. dubna 2001 jsou G. Ruiz Zambrano a jeho manželka hlášeni k pobytu v Schaerbeek (Belgie). Dne 2. října 2001 žalobce v původním řízení uzavřel pracovní smlouvu na dobu neurčitou na plný pracovní úvazek se společností Plastoria, s účinností od 1. října 2001, aniž byl držitelem pracovního povolení.
- 19 Manželka G. Ruiz Zambrana porodila dne 1. září 2003 druhé dítě, pojmenované Diego, které nabylo belgické státní občanství na základě čl. 10 prvního pododstavce

zákona o belgickém státním občanství, neboť kolumbijské právo nepřiznává kolumbijské občanství dětem narozeným mimo území Kolumbie, pokud rodiče dítěte o jeho přiznání výslovně nepožádají.

- 20 Z předkládacího rozhodnutí též vyplývá, že v době narození svého druhého dítěte měl G. Ruiz Zambrano vzhledem ke své výdělečné činnosti prostředky dostatečné k výživě tohoto dítěte. Zmíněná výdělečná činnost zakládala nárok na odměnu v souladu s jednotlivými příslušnými tarify, po zákonné srážce pojistného na sociální zabezpečení, a na úhradu zaměstnavatelského příspěvku na sociální zabezpečení.
- 21 G. Ruiz Zambrano a jeho manželka podali dne 9. dubna 2004 novou žádost o legalizaci svého pobytu na základě čl. 9 třetího pododstavce zákona ze dne 15. prosince 1980, přičemž se coby nové skutečnosti dovolávali narození svého druhého dítěte a opírali se o článek 3 protokolu č. 4 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, který brání tomu, aby uvedené dítě bylo nuceno opustit území státu, jehož je státním příslušníkem.
- 22 Po narození jejich třetího dítěte dne 26. srpna 2005, dcery pojmenované Jessica, která stejně jako její bratr Diego nabyla belgické státní občanství, manželé Ruiz Zambranovi podali dne 2. září 2005 žádost o usazení opírající se o článek 40 zákona ze dne 15. prosince 1980 coby příbuzní v přímé vzestupné linii belgického státního příslušníka. Dne 13. září 2005 bylo každému z manželů vydáno potvrzení o přihlášení, které je opravňovalo k dočasnému pobytu na území Belgie až do 13. února 2006.
- 23 Žádost o usazení podaná G. Ruiz Zambranem byla dne 8. listopadu 2005 zamítnuta s odůvodněním, že „se nemůže dovolávat použití článku 40 zákona ze dne 15. prosince

1980 z důvodu, že nedodržel zákony své země, když neregistroval své dítě u diplomatických nebo konzulárních úřadů, ale správně využil postupů, které se mu nabízely k tomu, aby [pro toto dítě] získal belgické občanství, a následně se na tomto základě pokusil legalizovat vlastní pobyt.“ Dne 26. ledna 2006 byla z téhož důvodu zamítnuta žádost o usazení podaná jeho manželkou.

- 24 G. Ruiz Zambrano je od podání opravného prostředku v březnu 2006 proti rozhodnutí zamítajícímu jeho žádost o usazení držitelem zvláštního dokladu opravňujícího jej k pobytu po dobu řízení o uvedeném návrhu.
- 25 V mezidobí, konkrétně dne 10. října 2005, byl s G. Ruiz Zambranem rozvázáán pracovní poměr z ekonomických důvodů na straně zaměstnavatele, což jej vedlo k podání první žádosti o podporu v nezaměstnanosti, která byla zamítnuta rozhodnutím doručeným dotyčným dne 20. února 2006. Uvedené rozhodnutí bylo napadeno u předkládajícího soudu žalobou ze dne 12. dubna 2006.
- 26 V rámci projednání žaloby namířené proti tomuto rozhodnutí Office des Étrangers (Cizinecký úřad) potvrdil, že „dotyčný a jeho manželka [nemohou] vykonávat žádnou výdělečnou činnost, přesto však nelze vydat žádné rozhodnutí o ukončení jejich pobytu, neboť o jejich žádosti o legalizaci pobytu nebylo dosud rozhodnuto“.
- 27 Během šetření, které provedlo Direction générale du contrôle des lois sociales (generální ředitelství pro kontrolu dodržování předpisů v oblasti sociálního zabezpečení) dne 11. října 2006 v místě sídla zaměstnavatele, bylo zjištěno, že dotyčný byl přítomen na pracovišti. Musel okamžitě ukončit výkon práce. Den nato zrušil zaměstnavatel G. Ruiz Zambrana okamžitě jeho pracovní poměr bez nároku na odstupné.

- 28 Žádost, kterou G. Ruiz Zambrano podal dne 12. října 2006 za účelem přiznání nároku na podporu v plné nezaměstnanosti, byla zamítnuta rozhodnutím ONEm doručeným dne 20. listopadu 2006. Toto rozhodnutí bylo rovněž napadeno žalobou u předkládajícího soudu podanou návrhem ze dne 20. prosince 2006.
- 29 Dotyčný byl dne 23. července 2007 informován o rozhodnutí Office des Étrangers, jež odmítlo jeho žádost o legalizaci pobytu podanou dne 9. dubna 2004 pro nepřipustnost. Žaloba podaná proti tomuto rozhodnutí u Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro sporné záležitosti cizinců) byla rozsudkem ze dne 8. ledna 2008 prohlášena za bezpředmětnou, neboť Office des Étrangers vzal uvedené rozhodnutí zpět.
- 30 Dopisem ze dne 25. října 2007 Office des Étrangers informoval G. Ruiz Zambrana, že opravný prostředek, kterým v březnu 2006 napadl rozhodnutí zamítající jeho žádost o usazení ze dne 2. září 2005, musí být znovu podán ve lhůtě 30 dnů od doručení výše uvedeného dopisu v podobě žaloby na neplatnost u Conseil du contentieux des étrangers.
- 31 Dne 19. listopadu 2007 podal G. Ruiz Zambrano uvedenou žalobu, kterou opřel zejména o neexistenci „právních klíčků“, které mu byly v uvedeném rozhodnutí vytýkány, přičemž připomněl, že nabytí belgického státního občanství jeho nezletilými dětmi narozenými v Belgii nebylo důsledkem žádných jím podniknutých kroků, nýbrž uplatnění belgických právních předpisů. G. Ruiz Zambrano se mimoto dovolává porušení článků 2 a 7 směrnice 2004/38, jakož i porušení článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“) a čl. 3 odst. 1 protokolu č. 4 k této Úmluvě.

- 32 Ve svém písemném vyjádření předloženém Soudnímu dvoru belgická vláda uvádí, že G. Ruiz Zambrano je od 30. dubna 2009 držitelem povolení k dočasnému pobytu, jehož platnost může být prodloužena, není-li stanoveno jinak, a že mu přísluší nárok na pracovní povolení C podle pokynů ministryně pro přistěhovaleckou a azylovou politiku ze dne 26. března 2009 k uplatnění bývalého čl. 9 třetího pododstavce a článku 9a zákona ze dne 15. prosince 1980.
- 33 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že obě rozhodnutí, která jsou předmětem původního řízení, jimiž ONEm odmítl přiznat G. Ruiz Zambranovi nárok na podporu v nezaměstnanosti, nejprve po dobu dočasné nezaměstnanosti od 10. října 2005 a dále od 12. října 2006 v důsledku ztráty zaměstnání, vycházejí výlučně ze zjištění, že počet pracovních dnů, kterého se G. Ruiz Zambrano dovolává k doložení celkové doby předchozího zaměstnání vyžadované od nezaměstnaných jeho věkové kategorie, a sice 468 pracovních dnů za období 27 měsíců předcházejících žádosti o podporu v nezaměstnanosti, nebyl splněn v souladu s právními předpisy upravujícími pobyt cizinců a zaměstnávání pracovníků cizí státní příslušnosti.
- 34 Před předkládajícím soudem G. Ruiz Zambrano vyvrací tuto argumentaci, když především namítá, že své právo pobytu vyvozuje přímo ze Smlouvy o ES, nebo že mu přinejmenším přísluší odvozené právo pobytu, které bylo rozsudkem ze dne 19. října 2004, Zhu a Chen (C-200/02, Sb. rozh. s. I-9925), uznáno příbuzným v přímé vzestupné linii dítěte nízkého věku, které je státním příslušníkem členského státu, a že je tedy zproštěn povinnosti být držitelem pracovního povolení.

35 Za těchto podmínek se Tribunal du travail de Bruxelles rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Poskytují články 12 [ES], 17 [ES] a 18 [ES], ať již jeden nebo více z nich, vykládané samostatně nebo ve vzájemném spojení, občanu Unie právo pobytu na území členského státu, jehož je tento občan státním příslušníkem, bez ohledu na to, zda předtím vykonal své právo pohybu na území členských států?
- 2) Musí být články 12 [ES], 17 [ES] a 18 [ES], ve spojení s ustanoveními článků 21, 24 a 34 Listiny základních práv, vykládány v tom smyslu, že právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, jež přiznávají všem občanům Unie bez diskriminace na základě státní příslušnosti, znamená, je-li tímto občanem nezletilé dítě v nízkém věku vyživované příbuzným v přímé vzestupné linii, který je státním příslušníkem třetího státu, že musí být zaručeno právo pobytu tohoto dítěte na území členského státu, ve kterém má bydliště a jehož je státním příslušníkem, bez ohledu na to, zda předtím samo nebo prostřednictvím svého zákonného zástupce vykonalo právo pohybu, a s tímto právem pobytu musí být spojen užitečný účinek, jehož nezbytnost uznala judikatura Společenství [výše uvedený rozsudek Zhu a Chen], a to tak, že příbuznému v přímé vzestupné linii, který je státním příslušníkem třetího státu, který má vůči tomuto dítěti vyživovací povinnost a má dostatečné prostředky a je účasten v systému zdravotního pojištění, se přizná odvozené právo pobytu, jakého by jinak požíval tentýž státní příslušník třetího státu, kdyby nezletilé dítě, které vyživuje, bylo občanem Unie, který není státním příslušníkem členského státu, ve kterém má bydliště?
- 3) Musí být články 12 [ES], 17 [ES] a 18 [ES], ve spojení s ustanoveními článků 21, 24 a 34 Listiny základních práv, vykládány v tom smyslu, že právo pobytu nezletilého dítěte, které je státním příslušníkem členského státu, na jehož území má bydliště, musí znamenat zproštění povinnosti opatřit si pracovní povolení pro příbuzného v přímé vzestupné linii, který je státním příslušníkem třetího státu, má vůči tomuto nezletilému dítěti vyživovací povinnost a – nebýt požadavku na pracovní

povolení uloženého vnitrostátním právem členského státu, v němž má bydliště – splňuje výkonem pracovní činnosti v pracovněprávním vztahu, v souvislosti s nímž je účasten v systému sociálního zabezpečení uvedeného [členského] státu, podmínku dostatečných prostředků a účasti v systému zdravotního pojištění k tomu, aby s právem pobytu tohoto dítěte byl spojen užitečný účinek, jaký judikatura Společenství [výše uvedený rozsudek Zhu a Chen] přiznala ve prospěch nezletilého dítěte, které je evropským občanem a je státním příslušníkem jiného členského státu, než ve kterém má bydliště, a je odkázáno výživou na příbuzného v přímé vzestupné linii, který je státním příslušníkem třetího státu?“

K předběžným otázkám

- 36 Podstatou předběžných otázek předkládajícího soudu, které je třeba posoudit společně, je to, zda je třeba ustanovení Smlouvy o fungování EU upravující občanství Unie vykládat tak, že příbuznému v přímé vzestupné linii, který je státním příslušníkem třetího státu, na jehož výživu jsou odkázány jeho děti nízkého věku, jež jsou občany Unie, přiznávají právo pobytu v členském státě, jehož jsou tyto děti státními příslušníky a v němž mají bydliště, a zprošťují jej rovněž povinnosti získat pracovní povolení v tomto členském státě.
- 37 Všechny vlády, které předložily Soudnímu dvoru vyjádření, jakož i Evropská komise, tvrdí, že taková situace, jako je situace druhého a třetího dítěte G. Ruiz Zambrana, která se vyznačuje tím, že tyto děti mají bydliště v členském státě, jehož jsou státními příslušníky, a tento členský stát nikdy neopustily, nespadá pod situace, na které se vztahují svobody pohybu a pobytu zaručené právem Unie. Ustanovení práva Unie, na která poukazuje předkládající soud, se tedy podle nich ve věci v původním řízení neuplatní.

- 38 Naproti tomu G. Ruiz Zambrano namítá, že možnost jeho dětí Diega a Jessicy dovo-
lávat se ustanovení o občanství Unie není podmíněna jejich přemístěním se mimo
dotčený členský stát a že si sám může coby rodinný příslušník činit nárok na to, aby
mu bylo přiznáno právo pobytu a aby byl zproštěn povinnosti získat pracovní povolení
v tomto členském státě.
- 39 Je třeba předeslat, že podle čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38, nadepsaného „Oprávněné
osoby“, se tato směrnice vztahuje na všechny občany Unie, kteří „se stěhují do jiného
členského státu, než jehož jsou státními příslušníky, nebo v takovém členském státě
pobývají, a na jejich rodinné příslušníky“. Uvedená směrnice se tedy neuplatní na tak-
ovou situaci, o kterou se jedná ve věci v původním řízení.
- 40 Článek 20 SFEU přiznává každé osobě, která má státní příslušnost členského stá-
tu, status občana Unie (viz zejména rozsudky ze dne 11. července 2002, D’Hoop,
C-224/98, Recueil, s. I-6191, bod 27, a ze dne 2. října 2003, Garcia Avello, C-148/02,
Recueil, s. I-11613, bod 21). Vzhledem k tomu, že druhé a třetí dítě žalobce v pů-
vodním řízení jsou belgické státní příslušnosti, jejíž podmínky nabývání spadají do
pravomoci dotčeného členského státu (v tomto smyslu viz zejména rozsudek ze dne
2. března 2010, Rottmann, C-135/08, Sb. rozh. s. I-1449, bod 39), mají bezesporu
tento status občana Unie (v tomto smyslu viz výše uvedené rozsudky Garcia Avello,
bod 21, a Zhu a Chen, bod 20).
- 41 Soudní dvůr opakovaně uvedl, že status občana Unie je předurčen být základním
statusem státních příslušníků členských států (viz zejména rozsudky ze dne 20. září
2001, Grzelczyk, C-184/99, Recueil, s. I-6193, bod 31, ze dne 17. září 2002, Baumbast
a R, C-413/99, Recueil, s. I-7091, bod 82, a výše uvedené rozsudky Garcia Avello,
bod 22, Zhu a Chen, bod 25, a Rottmann, bod 43).

- 42 Za těchto podmínek brání článek 20 SFEU vnitrostátním opatřením, jejichž účinkem je to, že občané Unie jsou připraveni o možnost skutečně využívat podstatné části práv plynoucích z jejich postavení občanů Unie (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Rottmann, bod 42).
- 43 Odepření práva na pobyt osobě, která je státním příslušníkem třetího státu, v členském státě, kde mají bydliště její děti nízkého věku, jež jsou státními příslušníky uvedeného členského státu a jež jsou odkázány výživou na uvedenou osobu, jakož i odmítnutí vydat této osobě pracovní povolení přitom mají takový účinek.
- 44 Je totiž třeba shledat, že takové odepření práva na pobyt bude mít za následek to, že uvedené děti, které jsou občany Unie, budou donuceny opustit území Unie, aby doprovázely své rodiče. Stejně tak není-li takové osobě vydáno pracovní povolení, vzniká nebezpečí, že tato osoba nebude mít prostředky nezbytné k pokrytí svých potřeb a potřeb členů své rodiny, což by mělo za následek též to, že její děti, které jsou občany Unie, by byly nuceny opustit území Unie. Za takovýchto podmínek nebudou uvedení občané Unie moci skutečně využívat podstatné části práv plynoucích z jejich postavení občanů Unie.
- 45 Na položené otázky je tedy třeba odpovědět tak, že článek 20 SFEU musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát odepřel státnímu příslušníku třetího státu, na kterého jsou výživou odkázány jeho děti nízkého věku, jež jsou občany Unie, právo na pobyt v členském státě, v němž mají tyto děti bydliště a jehož mají státní příslušnost, a aby uvedenému státnímu příslušníku třetího státu odmítl vydat pracovní povolení, neboť taková rozhodnutí by uvedené děti připravila o možnost skutečně využívat podstatné části práv spojených se statusem občana Unie.

K nákladům řízení

- ⁴⁶ Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 20 SFEU musí být vykládán tak, že brání tomu, aby členský stát odepřel státnímu příslušníku třetího státu, na kterého jsou výživou odkázány jeho děti nízkého věku, jež jsou občany Unie, právo na pobyt v členském státě, v němž mají tyto děti bydliště a jehož mají státní příslušnost, a aby uvedenému státnímu příslušníku třetího státu odmítl vydat pracovní povolení, neboť taková rozhodnutí by uvedené děti připravila o možnost skutečně využívat podstatné části práv spojených se statusem občana Unie.

Podpisy.